

<p>טובי אלפנדרי פתרונים תכנון אסטרטגי</p>	<p>תכניות אב תכניות מתאר תכניות אסטרטגיות</p>	<p>שירותים קהילתיים שיתוף הציבור תחזיות אוכלוסייה</p>	<p>מתכננים ואזורים מתכנן חברתי מתכנן אסטרטגי</p>
<p>tovialfandari@gmail.com</p>	<p>נייד : 054-5216188</p>	<p>טלפקס : 04-9530236</p>	<p>ת.ד 945 רמת ישי 3009500 ירב הנהלה המחוזית</p>

[Handwritten signature]

קיבוץ מורן

פרוגרמה לצרכי ציבור

טובי אלפנדרי

נובמבר, 2018

תוכן העניינים

4.....	מבוא
4.....	תיאור היישוב
6.....	היישוב ביחס ליישובי המועצה
6.....	גודל אוכלוסייה
7.....	מקורות גידול האוכלוסייה
7.....	גיל
9.....	פרופיל האוכלוסייה לפי סטאטוס
10.....	פרופיל לפי גיל
12.....	דיור
13.....	סיכום עיקרי הדברים
15.....	פרוגרמה
15.....	מבני ציבור – מצב קיים
16.....	תחזית אוכלוסייה
16.....	הנחות הפרוגרמה
17.....	הקצאות נדרשות
18.....	שטחים כלכליים
18.....	הרכב התעסוקה
20.....	הנחות היסוד של הפרוגרמה
21.....	פרוגרמה לשטחים כלכליים
21.....	שטחי תעשייה ותעסוקה
21.....	שטחי מסחר ולמבני משק
22.....	סיכום

לוחות

7.....	מקורות גידול האוכלוסייה במורן בשנים 2014-2016
8.....	התפתחות מספר נפשות לפי גילאים במורן בשנים 2013-2017
8.....	התפתחות שיעורי הגילאים במורן בשנים 2013-2017
9.....	מספר נפשות במורן לפי סטטוס ב-2018
11.....	מספר נפשות בקטגוריית גיל במורן לפי סטטוס ב-2018
11.....	שיעור נפשות בקטגוריית גיל במורן לפי סטטוס ב-2018
12.....	גמר בנייה של דירות במורן בשנים 1995-2017 לפי מספר חדרים בדירה
13.....	שטח בנייה לפי ייעוד במורן 1995-2018 (מ"ר)
15.....	מצבת מבני הציבור הקיימים במורן ב-2018
17.....	דרישות פרוגרמתיות במורן לשנת 2040 מול מצב קיים

- 18..... מצבת מועסקים במורן ב-2018 לפי סטאטוס ולפי מעמד בעבודה
- 18..... מצבת מועסקים בתוך מורן ב-2018 לפי מקצוע/עיסוק
- 19..... מצבת מועסקים בתוך מורן ב-2018 לפי ענף תעסוקה
- 19..... מצבת מועסקים הגרים במורן ועובדים מחוץ למורן ב-2018 לפי ענף תעסוקה
- 19..... מצבת מועסקים הגרים במורן ועובדים מחוץ למורן ב-2018 לפי אזור יוממות
- 20..... מצבת כלל המועסקים במורן ב-2018 לפי ענף תעסוקה ראשי
- 21..... חישוב פרוגרמאטי של שטחי תעשייה ותעסוקה

איורים

- 4..... מיקומו של הקיבוץ מורן בסביבה המידית
- 5..... תצ"א של מורן המציג את האזורים המרכזיים – קיבוץ הרחבה ואזור מבני משק
- 6..... גודל אוכלוסייה ומדדי גידול ביישובי מ.א. משגב היהודיים בין השנים 2006 ל-2017
- 7..... גודל אוכלוסייה במורן בשנים 2006-2016
- 9..... שיעורי גילאים במורן מול כלל הקיבוצים ב-2016 (%)
- 10..... מספר בתי אב לפי מספר נפשות לבית אב בממוצע במורן ב-2018
- 15..... מפת מבני הציבור ביישוב לפי תאי שטח
- 16..... התפתחות היישוב ל-350 יח"ד בתב"ע

מבוא

מסמך זה בא לקבוע את הדרישות של קיבוץ מורן בנושאי שטחי ציבור, שטחי מסחר ושטחים למבני משק. שיטת העבודה היא לבחון את צרכי היישוב על בסיס תחזית אוכלוסייה למימוש מלא של היישוב ע"פ תמ"א 35 : 350 יחידות דיור. הנחות היסוד הן שהיישוב שבשנים האחרונות עבר שינויים רבים, כולל קליטת הרחבה גדולה בתוכו יבקש לספק את הצרכים של תושביו בהתאם להתפתחויות אלה.

בשלב ראשון נבחן המצב הדמוגרפי של היישוב על מנת לזהות כיווני התפתחות וקביעת תחזית בהתאם. בשלב השני נותח המצב הקיים בכל התחומים הרלבנטיים על מנת להבין את הצרכים העתידיים על בסיס מגמות ההתפתחות של היישוב.

תיאור היישוב

מוֹרָן הוא קיבוץ בבקעת בית הכרם, על הגבול בין הגליל העליון לגליל התחתון, בתחומי שיפוט של המועצה האזורית משגב. מיקומו על גבעה ממזרח לכרמיאל סמוך לכביש עכו-צפת, וכ-13.3 ק"מ מכרמיאל ו-54.2 ק"מ מחיפה. היישוב נוסד בשנת 1977, על ידי הקיבוץ המאוחד. מייסדיו היו קבוצת צעירים, מרביתם עירוניים, שהוכשרו בקיבוץ גינוסר, ואליהם הצטרפו בשנים שלאחר מכן כמה גרעיני נח"ל.

מיקומו של הקיבוץ מורן בסביבה המידית

בשנת 2000 הוחלט להקים בקיבוץ שכונת הרחבה ובמסגרתה נוספו ב-2010 ליישוב 74 משפחות. היישוב מתנהל כאגודה שיתופית קהילתית שחברים בה כל תושבי הקבע. כיום, גרים במוֹרָן כ-125 משפחות אשר מאוגדות ביחד באגודה השיתופית.

היישוב מתנהל כאגודה שיתופית הכולל: תקנון אגודה, וועד הנהלה, מנהל קהילה וועדות שונות שהאנשים המנהלים אותן מקבלים מנדט מוועד ההנהלה ונבחרים בקלפי. במקביל מתנהל הקיבוץ כאגודה יישובית חקלאית בו חברים רק חברי קיבוץ מורן ולא תושבי ההרחבה או השוכרים. בשנים

אילו נמצאת מורן בתהליך התגבשות כאגודה קהילתית צעירה הכוללת גיבוש הזהות הקהילתית ומיסוד נוהלי עבודה.

הערך המוביל של מרקם החיים המשותף הינו ההתחשבות ההדדית, הניסיון לייצר חיבורים מיטביים בין אדם לרעהו, ובין אדם לישוב.

תצ"א של מורן המציג את האזורים המרכזיים – קיבוץ הרחבה ואזור מבני משק

בקיבוץ מערכת חינוך ענפה לגיל הרך - פעוטונים של היישוב, גן ילדים לגילאי 3-6 השייך למועצה בריכת שחייה בניהול הקיבוץ, מרפאה של קופ"ח כללית, ספרייה, מועדון נוער, ובית כנסת. בשנות האלפיים הוקם ביישוב ביה"ס למוסיקה "מורנו חזרות" ע"י עידן שיר, שופץ המבנה הרב תכליתי, משרדי היישוב הועברו למבנה חדש, הוחל בתכנון פארק משחקים, והוקם מועדון הגיל השלישי.

היישוב מתפרנס מהענפים הבאים:

- חקלאות - לקיבוץ יש מטעים של מנגו וליצוי, בקר לחליבה ובשר ולולי פטם.
- מסחר - יש בקיבוץ מאפייה, בית קפה, מבשלת בירה ופאב, ו281 חדרי אירוח כפרי.
- שירותי מוסך ואלומיניום.

קיבוץ מורן מעודד יזמויות עסקיות ובשנים האחרונות ניתן למצוא בקיבוץ: מבשלת בירה מקומית, מאפיית בוטיק "לחם ועוגה" שההתמחות שלה היא לחם מחמצת, אולפן הקלטות שמשמש בית למוסיקאים יוצרים, סטודיו של אמנים מקומיים, כלבו "סופר נוחות", חנות לבגדים יד שניה "מודוס", גלריית תכשיטים, גלריית אומנות, משחקה לילדים עד גיל שלוש, מוסך, ומגוון עסקים פרטיים.

היישוב ביחס ליישובי המועצה

מורן הוא היישוב המזרחי ביותר במסגרת יישובי מועצה איזורית "משגב" שבגליל. בשנת ב-2010 נוספו ליישוב 74 במסגרת הרחבה משפחות וכיום גרים ביישוב כ-125 משפחות אשר מאוגדות ביחד באגודה השיתופית ועוד 20 משפחות שוכרים. עלייה מסיבית זו של קליטת ההרחבה באה לביטוי בשיעורי הגידול השנתיים הממוצעים של היישוב שממוקם במקום השלישי במדד זה בין יישובי משגב בתהליכי הגידול שחלו בהם בשנים 2006 עד 2010. היישוב שמנה 175 תושבים ב-2006 קפץ ל-456 בשנת 2017 ומדורג שמיני במשגב במספר הנפשות שנוספו לו בתקופה זו.

גודל אוכלוסייה ומדדי גידול ביישובי מ.א. משגב היהודיים בין השנים 2006 ל-2017

שם יישוב	שנת ייסוד	2006	2017	גידול נומינלי	גידול שנתי ממוצע
כישור	1976	20	176	156	70.9%
פלך	1983	20	131	111	50.5%
מורן	1977	175	456	281	14.6%
לבון	1980	268	696	428	14.5%
כמון	1980	580	1,366	786	12.3%
אשבל	1979	53	113	60	10.3%
הררית	1980	221	466	245	10.1%
אשחר	1986	432	886	454	9.6%
יודפת	1960	439	829	390	8.1%
שורשים	1985	276	491	215	7.1%
מכמנים	1980	299	507	208	6.3%
לוטם	1978	460	747	287	5.7%
חרשים	1980	196	315	119	5.5%
תובל	1980	205	315	110	4.9%
מורשת	1981	1,004	1,438	434	3.9%
מצפה אבי"ב	1981	708	994	286	3.7%
קורנית	1982	655	916	261	3.6%
מנוף	1980	607	840	233	3.5%
שכניה	1980	584	796	212	3.3%
חלוץ	1985	368	497	129	3.2%
רקפת	1981	761	1,012	251	3.0%
אבטליון	1987	329	436	107	3.0%
יעד	1975	562	709	147	2.4%
טל-אל	1980	929	1,155	226	2.2%
צביה	1979	281	322	41	1.3%
עצמון	1953	936	1,068	132	1.3%
צורית	1981	785	863	78	0.9%
גילון	1980	978	1,040	62	0.6%
יובלים	1982	1,133	1,131	-2	0.0%
סה"כ		14,264	20,711	6,447	4.1%

מקור: קבצי יישובים 2006, 2017 אתר הלמ"ס

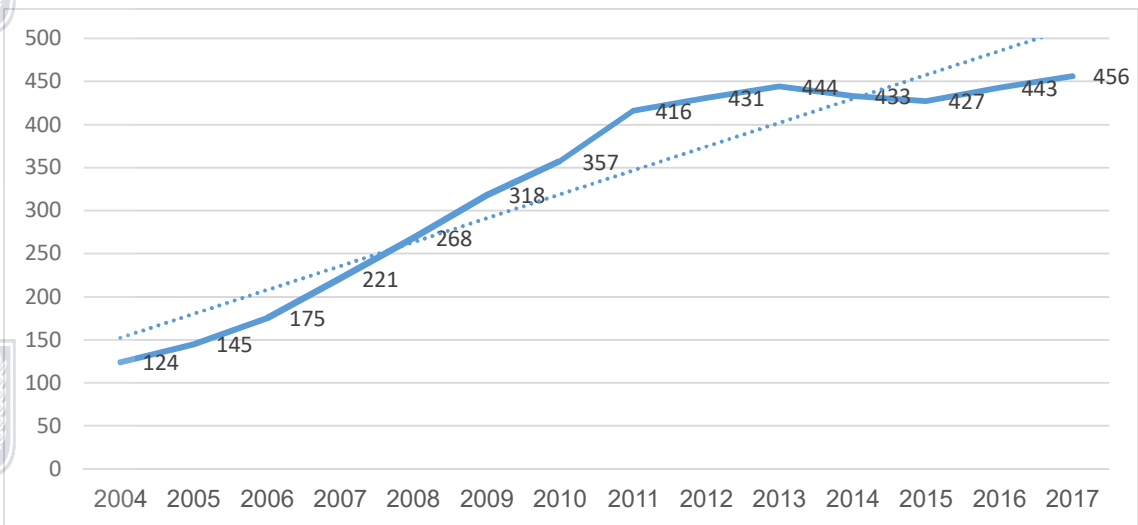
גודל אוכלוסייה

אם בוחנים את קצב הגידול ניכר שיש הבדלים בתקופות השונות כאשר בשנים 2008 עד 2014 הגידול היה מעבר לקו הלינארי, ושגידול זה התמתן בשנים האחרונות עם מיצוי ההרחבה בפועל.

גודל אוכלוסייה במורן בשנים 2006-2016

מקור: קבצי יישובים 2006-2017 אתר הלמ"ס

מקורות גידול האוכלוסייה

חלק מירידת גודל האוכלוסייה בשנים האחרונות מוסבר בהגירה השלילית, המגיע לכ-40 נפשות בשלוש השנים האחרונות- זאת למרות שיש גם כניסת תושבים ליישוב. הקליטה המסיבית של העשור האחרון נותן את ביטוי במספר הלידות שעולה במהלך השנים.

מקורות גידול האוכלוסייה במורן בשנים 2014-2016

שנה	2014	2015	2016	סה"כ תלת שנתי	ממוצע תלת שנתי
אוכלוסייה בתחילת שנה	490	485	488		
לידות	10	7	11	28	9
פטירות	0	1	2	3	1
רבוי טבעי	10	6	9	25	8
כניסות ליישוב	30	20	26	76	25
יציאות מהיישוב	50	31	25	106	35
מאזן הגירה בין יישובים	-20	-11	1	-40	-13

מקור: מקורות גידול יישובים, 2014-2016, אתר הלמ"ס

גיל

סיום המימוש של ההרחבה הנוכחית נותנת את ביטוי בגילאים כאשר גילאי 0-4 שהיו כ-50 בשנת 2013 ירדו ל-38 בשנת 2017. כל זאת, למרות העלייה בכמות הילודה. כלומר, ניתן לומר שמשפחות צעירות שנקלטו במהלך השנים האחרונות עם ילדים קטנים מוסיפות ילודים נוספים ליישוב - תהליך שקרוב לוודאי ימצא עצמו במידה ולא תהיה קליטה חדשה של משפחות כאלה גם בעתיד.

התפתחות מספר נפשות לפי גילאים במורן בשנים 2013-2017

	2017	2016	2015	2014	2013	
	38	38	32	35	51	00-04
	51	48	47	53	52	05-09
	41	36	44	50	46	10-14
	39	39	26	26	24	15-19
	25	29	29	24	27	20-24
	26	25	30	26	21	25-29
	26	22	20	23	21	30-34
	31	31	25	32	44	35-39
	33	31	37	33	32	40-44
	31	33	28	25	22	45-49
	15	14	16	22	28	50-54
	30	33	30	34	28	55-59
	30	27	25	19	22	60-64
	42	39	38	33	28	65+
	458	445	427	435	446	סה"כ

מקור: מקורות גידול יישובים, 2014-2016, אתר הלמ"ס

את הביטויים לתהליך זה ניתן לראות במגמות השינוי בקטגוריות הגיל השונות. יש ירידה גדולה מאד בגילאי 0-14 לעומת גידול משמעותי בגילאי 15-19 – אותם ילדים צעירים שנקלטו בעשור האחרון וגדלו ביישוב. בנוסף יש ירידה בגילאי 20-24 ביטוי למתבגרים שהגיעו לפרקם ו"עוזבים את הקן" של ההורים. ביטוי נוסף הוא בגילאי ההורים של משפחות צעירות 35-39 ששיעורן קטן לאחר מיצוי ההרחבה. לבסוף, יש ירידה בגילאי 50-54 - ביטוי לתחלופה בין משפחות וותיקות לצעירות יותר.

התפתחות שיעורי הגילאים במורן בשנים 2013-2017

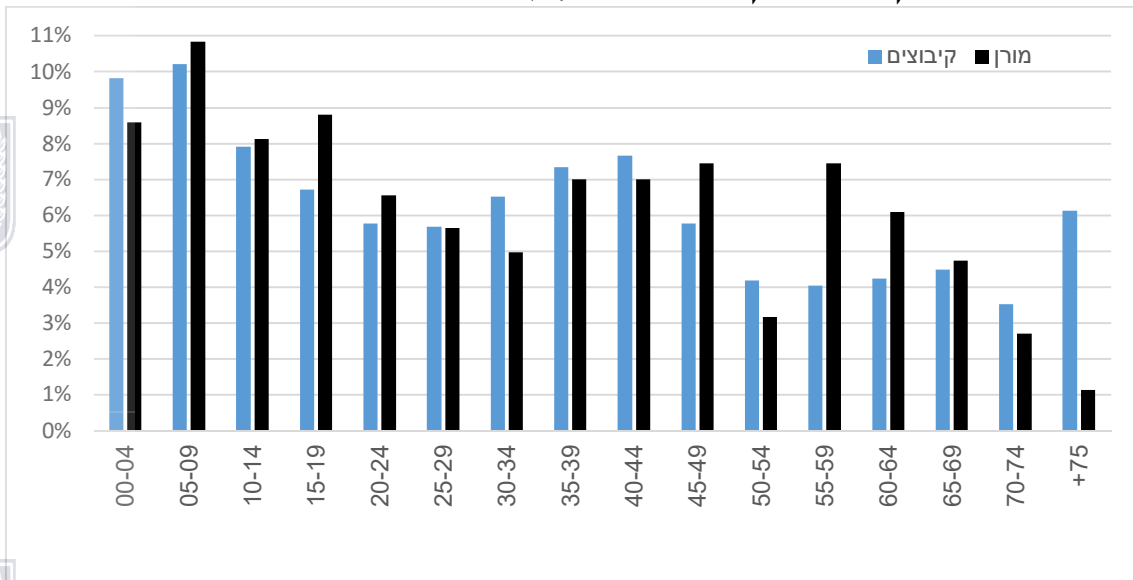
גידול שנתי 2013-2017	2017	2016	2015	2014	2013	גילאים
-6.9%	8.3%	8.5%	7.5%	8.0%	11.4%	00-04
-1.1%	11.1%	10.8%	11.0%	12.2%	11.7%	05-09
-3.3%	9.0%	8.1%	10.3%	11.5%	10.3%	10-14
14.6%	8.5%	8.8%	6.1%	6.0%	5.4%	15-19
-2.5%	5.5%	6.5%	6.8%	5.5%	6.1%	20-24
5.1%	5.7%	5.6%	7.0%	6.0%	4.7%	25-29
5.1%	5.7%	4.9%	4.7%	5.3%	4.7%	30-34
-7.8%	6.8%	7.0%	5.9%	7.4%	9.9%	35-39
0.1%	7.2%	7.0%	8.7%	7.6%	7.2%	40-44
9.3%	6.8%	7.4%	6.6%	5.7%	4.9%	45-49
-12.0%	3.3%	3.1%	3.7%	5.1%	6.3%	50-54
1.1%	6.6%	7.4%	7.0%	7.8%	6.3%	55-59
8.2%	6.6%	6.1%	5.9%	4.4%	4.9%	60-64
11.5%	9.2%	8.8%	8.9%	7.6%	6.3%	65+
0.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	סה"כ

מקור: מקורות גידול יישובים, 2014-2016, אתר הלמ"ס

כשמנתחים את נתוני הגיל של מורן ביחס לאוכלוסיית כלל הקיבוצים בישראל מתברר שהיישוב עדיין צעיר יותר מהממוצע הקיבוצי בגילאי 0-24. אך במקביל הוא נמוך מהן בגילאי הורי המשפחות הצעירות 30-49. בד בבד הוא מתחיל לייצר שכבת מבוגרים שיהפכו להיות השכבה הקשישה של העשורים הבאים – תהליך שעדיין אינו מאפיין את מורן של היום.

שיעורי גילאים במורן מול כלל הקיבוצים ב-2016 (%)

מקור: מקורות גידול יישובים, 2016, אתר הלמ"ס

פרופיל האוכלוסייה לפי סטאטוס

ביישוב גרות 3 קבוצות אוכלוסייה יחדיו: חברי הקיבוץ, תושבי ההרחבה ושוכרים. הקבוצה של ההרחבה היא הגדולה ביותר ומהווה כ-55% מאוכלוסיית היישוב. גודל משק הבית הממוצע של קבוצה זו דומה לממוצע היישובי שמוטה למטה ע"י חברי הקיבוץ אך מוטה חזרה למעלה ע"י קבוצת השוכרים שגודל המשפחה הממוצעת שלה מגיע ל-4 נפשות למשק בית.

מספר נפשות במורן לפי סטטוס ב-2018

סטאטוס	נפשות	בת' אב	גודל בית אב ממוצע
חברי קיבוץ	101	33	3.06
תושבי ההרחבה	233	68	3.43
השוכרים	85	21	4.04
סה"כ	419	122	3.43

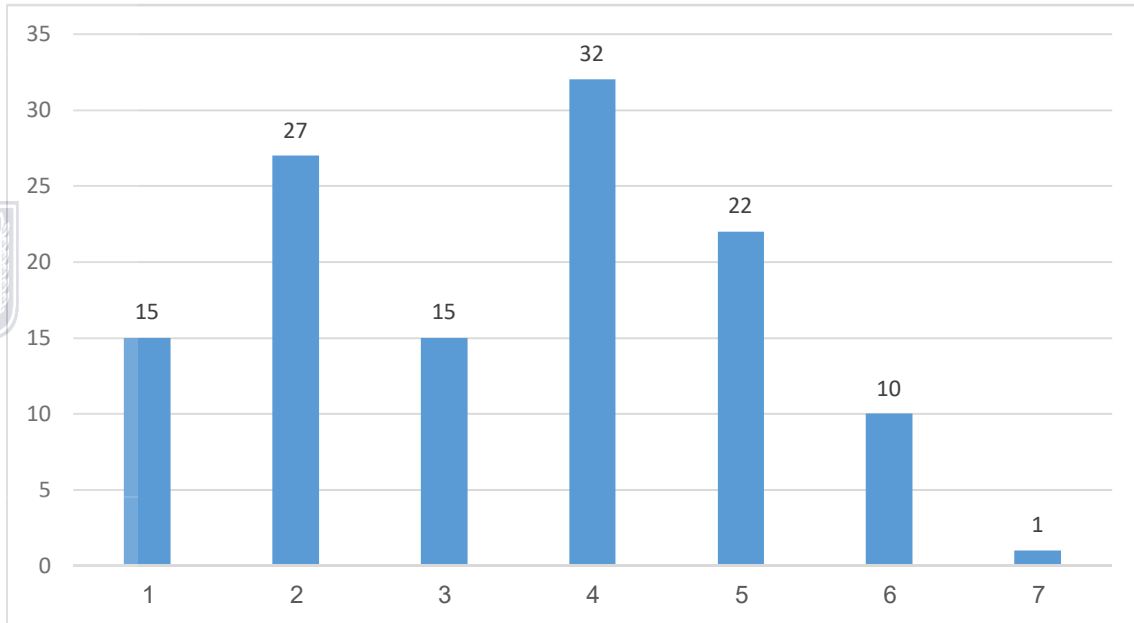
מקור: נתוני המזכירות

התמונה המצרפית המתקבלת משלושת הקבוצות יחדיו הוא ששיעור בתי האב הגדולים - אלה שהם מעל 4 נפשות למשק בית - מהווים כ-54% מסך בתי האב ביישוב.

מספר בתי אב לפי מספר נפשות לבית אב בממוצע במורן ב-2018

מקור: נתוני המזכירות

פרופיל לפי גיל

ניתן לראות שכל קבוצה משלימה את הפרופיל הכולל של מרקם האוכלוסייה של מורן:

- חברי הקיבוץ מתאפיינים בבולטות שלהם בקרב גילאי המתבגרים שהם בדרך לעזוב את קן ההורים, לצד שכבת הוריהם שהם בגילאי 60-69.
- חברי ההרחבה נמצאים בפאזה אחת לפני שכבת חברי הקיבוץ עם יותר ילדים בגילאי 0-9, ביותר גילאי נוער 15-24 לצד שכבת הורים בגילאי 50-59.
- שכבת השוכרים משלימים את שתי הנ"ל עם משפחות צעירות וילדים קטנים רבים יותר. האוכלוסייה הקיבוצית שהגיעה למורן בסוף שנות ה-70 מתחילה להזדקן, אוכלוסיית ההרחבה שהגיע באמצע שנות ה-2000 מהווה שכבת בנייים ואילו אוכלוסיית השוכרים מהווה מנגנון השומר על חיות מערכות החינוך ומצעירה את היישוב.

מספר נפשות בקטגוריית גיל במורן לפי סטטוס ב-2018

גיל	קיבוץ	הרחבה	שוכרים	סכום כולל
0-4	3	12	6	21
5-9	1	25	17	43
10-14	2	21	16	39
15-19	7	29	6	42
20-24	7	17	0	24
25-29	11	5	1	17
30-34	13	7	2	22
35-39	8	12	8	28
40-44	2	12	16	30
45-49	3	15	9	27
50-54	6	18	1	25
55-59	4	13	2	19
60-64	16	17	1	34
65-69	14	7	0	21
70-74	3	15	0	18
75+	1	7	0	8
סה"כ	101	232	85	418

מקור: נתוני המזכירות

שיעור נפשות בקטגוריית גיל במורן לפי סטטוס ב-2018

גיל	קיבוץ	הרחבה	שוכרים	סה"כ
0-4	3.0%	5.2%	7.1%	5.0%
5-9	1.0%	10.8%	20.0%	10.3%
10-14	2.0%	9.1%	18.8%	9.3%
15-19	6.9%	12.5%	7.1%	10.0%
20-24	6.9%	7.3%	0.0%	5.7%
25-29	10.9%	2.2%	1.2%	4.1%
30-34	12.9%	3.0%	2.4%	5.3%
35-39	7.9%	5.2%	9.4%	6.7%
40-44	2.0%	5.2%	18.8%	7.2%
45-49	3.0%	6.5%	10.6%	6.5%
50-54	5.9%	7.8%	1.2%	6.0%
55-59	4.0%	5.6%	2.4%	4.5%
60-64	15.8%	7.3%	1.2%	8.1%
65-69	13.9%	3.0%	0.0%	5.0%
70-74	3.0%	6.5%	0.0%	4.3%
75+	1.0%	3.0%	0.0%	1.9%
סה"כ	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

מקור: נתוני המזכירות

דיוור

קצב הבנייה במורן במהלך שני העשורים האחרונים על פי נתוני הלמ"ס מראה מספר ממצאים עיקריים:

א. יש גיוון בסוגי הדיוור לפי מספר חדרים – כ-40% מהדירות הן בנות 4 חדרים ושיעור זהה הוא של 6 חדרים.

ב. במהלך 1997 נבנו 12 דירות של 3 חדרים. במהלך שנים אלה לא נבנו דירות של 1 ו-2 חדרים. יש לציין שבמהלך שנים אלה איחדו 20 דירות של חדר אחת ל-10 יחידות של 2 חדרים והן הצטרפו למאגר הדירות להשכרה וקליטות ביניים של מורן.

בסך הכל מערך הדיוור ביישוב בשנות האלפיים בעיקר – ההרחבה – פנתה ל-2 סוגי אוכלוסייה – זוגות צעירים בתחילת הדרך שבנו 4 חדרים לעומת משפחות עם ילדים שבנו דירות של 6 חדרים בעיקר. צפוי על כן שמערך הדירות הקטן יותר יעודד הן תחלופה פנימית – בין משפחות מבוגרות לצעירות יותר הגרות ביישוב והן תחלופה פנימית כאשר משפחות בשלות ביישוב שאינן מסתפקות בדירות קטנות יותר יתחלפו עם משפחות צעירות שתרצנה בהכרח דווקא סוד זה של מגורים. משמעות הדבר תהליך בריא של תחלופה שילווח את היישוב ויביא לשמירת מערך החינוך חי ופעיל באופן רציף.

גמר בנייה של דירות במורן בשנים 1995-2017 לפי מספר חדרים בדירה

שנה	דירות בנות חדר אחד	דירות בנות 2 חדרים	דירות בנות 3 חדרים	דירות בנות 4 חדרים	דירות בנות 5 חדרים	דירות בנות 6 חדרים ויותר	סה"כ
1995				10			10
1996					1	1	2
1997			12				12
1998						1	1
2004				2		2	4
2005				10			10
2006				4	3	3	10
2007				4	2	4	10
2008				26		14	40
2009						8	8
2010					4	14	18
2011				1		6	7
2012				1		3	4
2013				1		3	4
סה"כ	0	0	12	59	10	59	140

מקור: כלי בינוי, אתר הלמ"ס

שטח הדירה הממוצעת שנבנתה ביישוב בשנים אלה היא סביב ה-150 מ"ר כאשר כמו שראינו בסוגי היחידות חלקות היו גדולות יותר (ה-6 חדרים) והאחרות היו קטנות יותר (דירות ה-4 חדרים בעיקר).

במהלך שנים אלה נבנו דירות להארכה ומבנים חקלאיים בלבד ללא תוספת שטח בנייה בתחומים האחרים.

שטח בנייה לפי ייעוד במורן 1995-2018 (מ"ר)

שנה	למגורים	להארכה	למסחר ושירותים עסקיים	לתעשייה	לבינייני ציבור	לחקלאות	סה"כ
1995	1,254					2,000	3,254
1996	375						375
1997	706						706
1998	402					1,224	1,626
2000		462					462
2001						2,112	2,112
2003	91						91
2004	574						574
2005	1,000						1,000
2006	1,462					2,500	3,962
2007	1,489						1,489
2008	5,364						5,364
2009	1,964					2,112	4,076
2010	3,372						3,372
2011	1,326						1,326
2012	721						721
2013	912						912
2014	158						158
2015	67						67
2016	27						27
2017	58						58
2018						3,000	3,000
סה"כ	21,322	462				12,948	34,732

מקור: כלי בינוי, אתר הלמיס

סיכום עיקרי הדברים

- היישוב נוסד בשנת 1977, ע"י קבוצת צעירים, מרביתם עירוניים, שהוכשרו בקיבוץ גינוסר, ואליהם הצטרפו בשנים שלאחר מכן כמה גרעיני נח"ל.
- ב-2005 נבנתה שכונת הרחבה ונוספו ליישוב 74 משפחות כך שכיום גרים במורן כ-125 משפחות.
- היישוב שממוקם במקום השלישי במדד הגידול השנתי הממוצע במשגב 2006-2017 ומדורג שמיני במשגב במספר הנפשות שנוספו לו בתקופה זו.
- יש הבדלים בקצב הגידול כאשר ב-2008 עד 2014 הגידול היה מעבר לקו הלינארי
- בישוב הגירה השלילית המגיע לכ-40 נפשות בשלוש השנים האחרונות
- היישוב עדיין צעיר יותר מהממוצע הקיבוצי בגילאי 0-24.
- היישוב מתחיל לייצר שכבת מבוגרים שיהפכו להיות השכבה הקשישה של העשורים הבאים – תהליך שעדיין אינו מאפיין את מורן כיום.
- ביישוב גרות 3 קבוצות אוכלוסייה יחדיו: חברי הקיבוץ, תושבי ההרחבה ושוכרים.
- הקבוצה של ההרחבה היא הגדולה ביותר ומהווה כ-55% מאוכלוסיית היישוב.
- שיעור בתי אב גדולים מעל 4 נפשות למשק בית מהווים כ-54% מסך בתי האב ביישוב.

- האוכלוסייה הקיבוצית שהגיע בסוף שנות ה-70 מתחילה להזדקן, אוכלוסיית ההרחבה שהגיע באמצע שנות ה-2000 מהווה שכבת ביניים ואילו אוכלוסיית השוכרים מהווה מנגנון השומר על חיות מערכות החינוך ומצעירה את היישוב.

אם נסכם את עיקרי הדברים הרי שמתקבלת התמונה הבאה: קיבוץ מורן שנוסד בסוף שנות ה-70 קלט לתוכו הרחבה הגדולה מהאוכלוסייה הקיבוצית. ל-2 קבוצות אלה נוספו תושבים שוכרים המצעירים את היישוב ומחיים את מערך החינוך שלו. היישוב מורכב לכן מרבדים של קבוצת הקיבוץ המזדקנת יחסית, לצד הרחבה שתושביה הם בגילאי הביניים ושכבת השוכרים המאזנת ביניהן.

תהליך הקליטה המסיבי לקיבוץ בשנים האחרונות דורש התארגנות לקליטות עתידיות, שישמרו מצד אחד על מערך החינוך הרך מצד אחד ושבועזרת תהליכי התחלופה והמשך קליטת משפחות צעירות יביאו לאיזון דמוגרפי רציף וארוך טווח עם שימוש במנגנוני איזון כמו השכרה וקליטות ביניים. ניתוח הצרכים העתידיים של היישוב בשלבים הבאים תיבחן מול פוטנציאל הגידול של היישוב בשנים הבאות.

פרוגרמה

מבני ציבור – מצב קיים

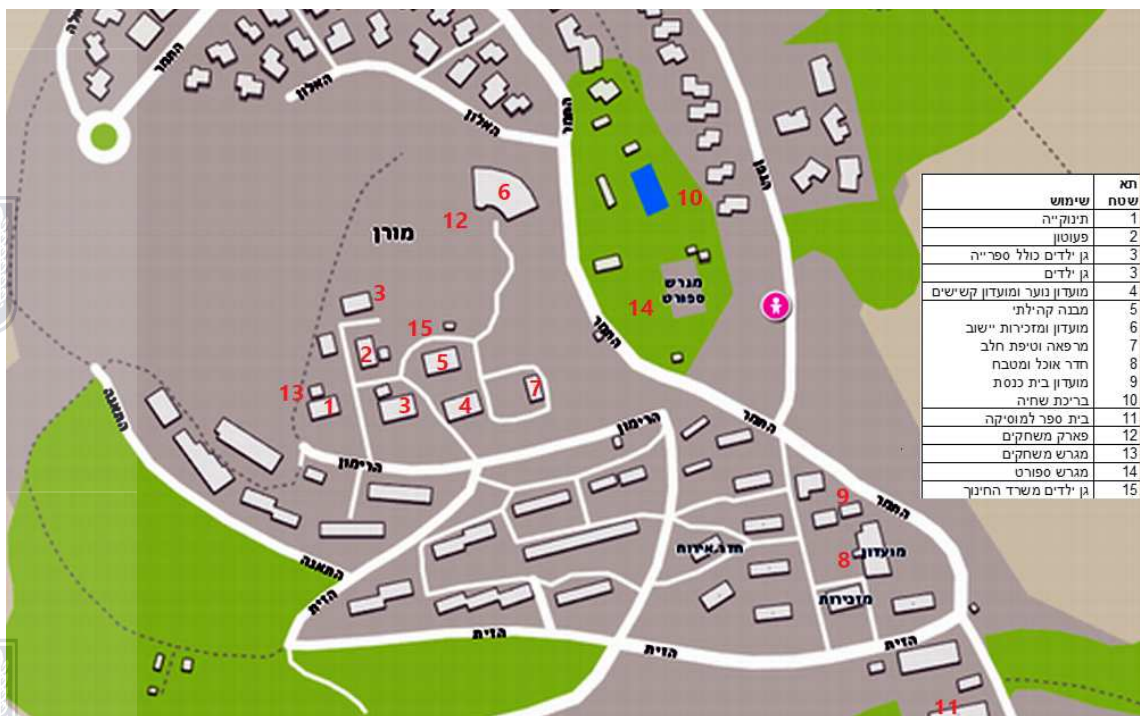
ביישוב קיים מערך מגוון ורחב של מבני ציבור חלקו מעבר לצרכים הנדרשים ע"פ התדריך. חלק מהמבנים הם חדשים יחסית וניכר שמבנים מסוימים עוברים שדרוג בשנים האחרונות.

מצבת מבני הציבור הקיימים במורן ב-2018

תא שטח	שימוש	יחידות	שטח קרקע (דונם)	שטח בנוי (מ"ר)	הערות
1	תינוקיה	1	0.40	150	
2	פעוטון	1	0.40	150	
3	גן ילדים כולל ספרייה	1	0.50	250	
3	גן ילדים	1	0.50	150	
15	גן ילדים משרד החינוך	1	0.40	150	בתכנון – לא קיים בפועל עדיין
4	מועדון נוער ומועדון קשישים	1	0.50	250	
5	מבנה קהילתי	1	0.70	250	
6	מועדון ומזכירות יישוב	1	1.40	650	
7	מרפאה וטיפת חלב	1	0.60	150	
8	חדר אוכל ומטבח	1	1.00	382	משמשים את האירוח הכפרי
9	מועדון בית כנסת	1	0.10	40	משמשים את האירוח הכפרי
11	בית ספר למוסיקה	1	0.30	150	
	סה"כ שב"צ		6.80	2,722	
10	בריכת שחיה	1	1.00	--	
12	פארק משחקים	1	0.85	--	
13	מגרש משחקים	1	0.20	---	
14	מגרש ספורט	1	1.00	----	
	סה"כ אחר		3.05	----	

מקור: נתוני המזכירות

מפת מבני הציבור ביישוב לפי תאי שטח

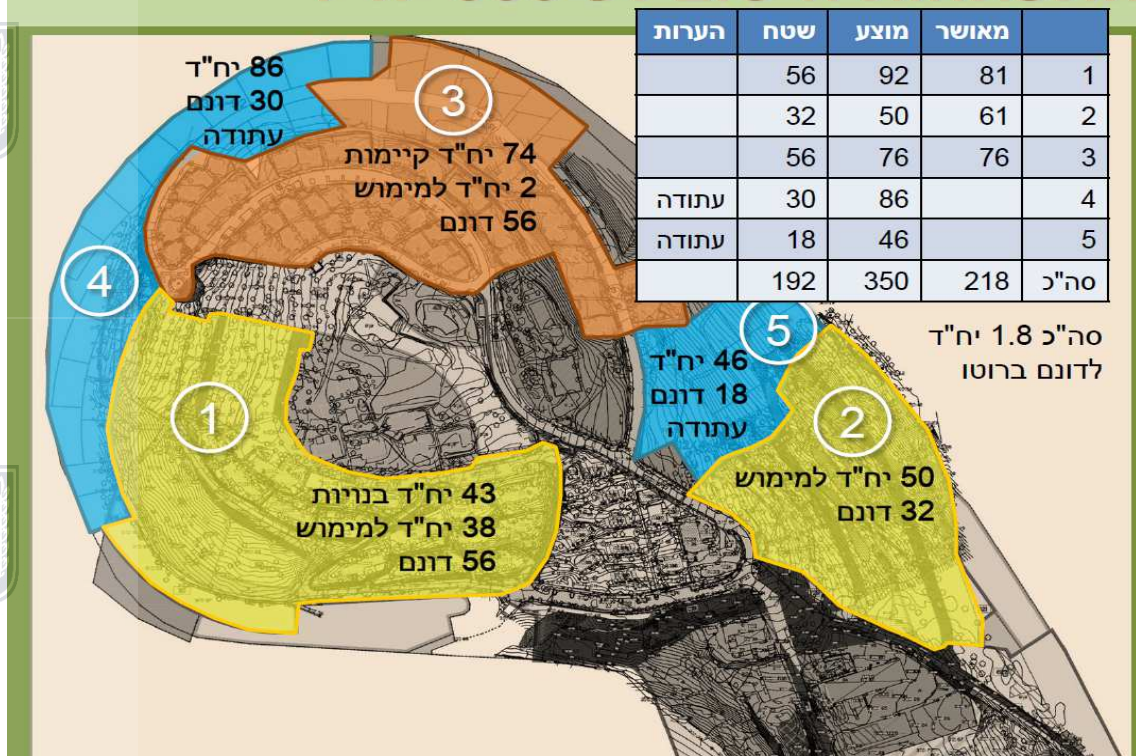

תחזית אוכלוסייה

ע"פ עורך התכנית יש כיום 117 יח"ד בנויות. כיום מאפשרות התכניות המאושרות להגיע עד 218 יח"ד שזה תוספת של כ-100 יח"ד נוספות. על מנת להשלים ליעד כפי שקבעה תמ"א 35 יש להוסיף על כן עוד 132 יח"ד ובסך הכל תוספת של 233 יחידות נוספות על הקיים.

התפתחות היישוב ל-350 יח"ד בתב"ע

התפתחות היישוב לכ-350 יח"ד

מקור: משרד אילן איזון עורך התכנית

הנחות הפרוגרמה

אם מגמת הקליטה תימשך כמו שהתקיים בשנים האחרונות ובמקביל יפעל מנגנון של שוכרים שישימש להצעת היישוב גודל משק בית ממוצע יעלה מכ-3.5 כיום ל-4.0 בשנת היעד בגלל עליית שיעורו של המשפחות הצעירות. גודל האוכלוסייה על כן תגיע בסוף התהליך ל-1,400 תושבים. גודל השנתון הסטטיסטי שעומד כיום על כ-1.7% יעלה ל-2% בהתאמה לגידול משק הבית. צרכי הפרוגרמה לצרכי ציבור על בסיס פרמטרים אלה היא כדלקמן.

הקצאות נדרשות

שב"צ - ע"פ הפרוגרמה ל-350 יח"ד היישוב לא נזקק לשום ייעוד נוסף למעט גן ילדים שלישי, שנמצא כבר בשלבי תכנון וביצוע. כמו כן יש ביישוב שימושים שהם מעבר לצרכים המחושבים כגון: בית ספר למוסיקה, בריכת שחיה חדר אוכל ומטבח ועוד.

בסך הכל הוקצה בתכנית כ-19.7 דונם לצרכי שב"צ. כיום תפוסים בפועל כלל היחידות הבנויות פחות מ-7 דונם כך שליישוב יש מספיק שטחים עבור צרכיו העתידיים.

במידה והיישוב ירצה בעתיד לשדרג או להגדיל מבני ציבור העומדים לרשותו כיום יש לו את השטח הקיים לביצועם. מומלץ על כן לשמר שטחים סביב ייעודים שיידרשו לגדול עם גידול האוכלוסייה כמו מועדון לחבר, מועדון/ני נוער וקשישים.

יש לציין שיישוב בסדר גודל המיועד ידרוש 6 כיתות יסודי ו-6 כיתות על יסודי שיינתנו קרוב לוודאי ברמת המועצה.

דרישות פרוגרמתיות במורן לשנת 2040 מול מצב קיים

השירות	יחידות דרושות	יחידות קיימות	המלצה
תינוקיה	1	1	
מעונות יום	1	1	
גני ילדים	3	2	השלישי אותר ולקראת ביצוע
מרכז קהילתי יישובי	1	1	
בית כנסת	1	1	
מקווה	1	0	לבחון צורך לפי דרישה
מועדון נוער	1	1	
מועדון לקשיש	1	1	
מרפאה מקומית	1	1	
ספרייה	1	1	
טיפת חלב	0	1	
בית ספר למוסיקה	0	1	נבנה לאחרונה
רזרבה (0.25 מ"ר לנפש)	350 מ"ר		
אחר			
בריכת שחיה (שטח סחיר – כ-4 דונם)	1	1	כיום קטנה – מומלץ לבחון הגדלתה בעתיד
חדר אוכל ומטבח	0	1	
מזכירות/בית ועד	1	1	שודרגה לאחרונה
צרכנייה	1	1	
מגרשי ספורט	1	1	לשקול תוספת לעוד מגרש לממוצע יישובי משגב
סה"כ			

שב"פ - היישוב נדרש לפי פרמטרים שונים בין כ-9.8 דונם ל-12 דונם (מדדי מקסימום) לטובת שב"פ. בפועל הקצתה התכנית כ-30 דונם שב"פ ועוד כ-40 דונם שב"פ שזה מעל ומעבר לצרכי היישוב לשנת היעד.

לסיכום - בסך הכל הוקצה ליישוב רזרבות רבות בהן יוכל להשתמש הן לשדרוג של מבני הציבור הקיימים, וליצירת מרכז יישובי עם עירוב שימושים מכל התחומים: שב"צ, מסחר, תיירות, שירותים אישיים, משרדים, מתקני ספורט כולל בריכה יישובית.

שטחים כלכליים

הרכב התעסוקה

על מנת לבדוק את צרכי היישוב בנושא הכלכלי נותח מצב התעסוקה ביישוב. ניתוח זה נעשה על בסיס סקר פנימי של כל המועסקים ביישוב. סקר זה היה חלקי ועל כן הוא יהווה בסיס להנחות בהמשך.

כוח העבודה ביישוב חושב על בסיס סך כל גילאי 30 עד 69 – הנחת היסוד היא שהצעירים ביישוב עד גיל 30 הם בדרך כלל בנים או שוכרים מהאזור ואינם נמנים ברוב המקרים על מערך החברים של היישוב. משפחות נקלטות עם ילדים ואף זוגות צעירים הם בדרך כלל מגילאי 30 ומעלה. מספר הנפשות מגיל 30 ועד 69 במורן מגיע לכ-167 נפשות ללא השוכרים. מספר המועסקים מתוך כוח העבודה פחות הגמלאים עומד על 145 על כן שיעור המועסקים מתוך כוח העבודה מגיע לכ-87%.

מצבת מועסקים במורן ב-2018 לפי סטאטוס ולפי מעמד בעבודה

מעמד בעבודה	סטאטוס	קיבוץ	הרחבה	סה"כ
עובד	34	56	90	
גמלאי	11	21	32	
לא עובד	6	0	6	
לא ידוע	0	49	49	
סה"כ	51	126	177	

מקור: סקר פנימי, מזכירות היישוב

מתוך נתוני התעסוקה של כלל התושבים ביישוב בניכוי הלא ידוע אפשר ללמוד שכ-70% מתושבי היישוב עובדים, 5% לא עובדים מסיבות שונות ואילו כ-25% הם גמלאים.

מצבת מועסקים בתוך מורן ב-2018 לפי מקצוע/עיסוק

מקצוע עיסוק	עובדים
מורה/מטפל	4
אירוח כפרי	2
מזכירה	2
קוסמטיקאית	2
שיווק	2
אופה	1
אחראי רפת	1
מהנדס	1
עובד בכלבו	1
עובד מבשלת בירה	1
מטעים	1
מטפלת בקשישים	1
מנהל אירוח	1
מנהל לול	1
מנהל מטעים	1
מנהלת מוסך	1
מנהלת נכסים	1
עצמאי	1
פיתוח תוכנה	1
לא ידוע	1
סה"כ	27

מקור: סקר פנימי, מזכירות היישוב

מתוך אלה שעובדים ביישוב רובם הגדול מעניק שירותים שונים בתוך היישוב או מועסק בשירותי הקהילה או בענפי הכלכלה השונים ביישוב ובעיקר בחקלאות ובתיירות. כלומר, כ-19% מהמועסקים בכלל היישוב נדרשים לאחזקת המערך הקהילתי והכלכלי שלו

מצבת מועסקים בתוך מורן ב-2018 לפי ענף תעסוקה

ענף תעסוקה	עובדים הגרים במורן	עובדים מחוץ למורן	סה"כ עובדים	שיעור עובדים בענף
שירותים אישיים	6		6	11%
תיירות	5	10	15	27%
חינוך	4		4	7%
חקלאות	4	16	20	36%
פקידות	2		2	3%
שירותי קהילה	2	3	5	9%
תעשייה ותוכנה	2		2	3%
עסקים	1		1	1%
לא ידוע	1		1	1%
סה"כ	27		56	100%

מקור: סקר פנימי, מזכירות היישוב

מתוך אלה שמיוממים ניתן לראות שרובם הגדול הם בענפים הדורשים כוח אדם מיומן עם השכלה גבוהה והכנסה גבוהה.

מצבת מועסקים הגרים במורן ועובדים מחוץ למורן ב-2018 לפי ענף תעסוקה

ענף תעסוקה	עובדים	שיעור
רפואה	12	23%
שירותים אישיים	10	16%
חינוך	9	14%
עסקים	8	13%
תעשייה ותוכנה	6	9%
כוחות הביטחון	5	8%
שירותי קהילה	4	6%
רווחה	3	5%
בנקים/ביטוח	2	3%
תרבות	1	1%
תשתיות	1	1%
לא ידוע	3	5%
סה"כ	64	100%

מקור: סקר פנימי, מזכירות היישוב

מבחינת יוממות הרי שכ-67% מיוממים באזור המידי ליישוב, כ-5% מיוממים לצפון הארץ, כ-13% מיוממים לאזור חיפה והעמקים ו-16% מיוממים למרכז הארץ ובכל הארץ. כ-33% מהמיוממים של היישוב נדרשים ליומם ליעדים רחוקים דבר שמצריך מחשבה בדרכים למתן פתרונות ביישוב.

מצבת מועסקים הגרים במורן ועובדים מחוץ למורן ב-2018 לפי אזור יוממות

אזור	קיבוץ	הרחבה	סה"כ	ריחוק
אזור כרמיאל	4	18	22	66%
גליל מערבי	3	9	12	
אזור משגב		5	5	
מרום הגליל	1	2	3	
גליל עליון		2	2	5%
הגולן	0	1	1	
עמק יזרעאל	1	1	2	13%
חיפה		2	2	
קריות	1	3	4	
בכל הארץ	1	3	4	16%
מרכז הארץ		6	6	
לא ידוע		1	1	--
סה"כ	11	53	64	100%

מקור: סקר פנימי, מזכירות היישוב

הנחות היסוד של הפרוגרמה

א. **כוח עבודה** - כוח עבודה ביישוב כולל בתוכו את גילאי 69-30 ומבטא את הקבלה לחברות או קליטה סביב גילאי 30 ומעלה ועבודה עד גיל מבוגר של 69 שמאפיין את הקיבוץ גם כיום. שיעור זה שהיה ב-2018 סביב ה-50% יישאר דומה גם בשנת היעד ויבטא כניסת צעירים מצד אחד ותהליכי תחלופה שיקטינו את שיעור המבוגרים ביישוב.

ב. **מועסקים** - מתוך נתוני התעסוקה של כלל התושבים ביישוב בניכוי הלא ידוע נלמד שכ-70% מתושבי היישוב עובדים, 5% לא עובדים מסיבות שונות ואילו כ-25% הם גמלאים. ניתן להניח ששיעור המועסקים יעלה לכ-75%, שיעור הגמלאים ירד ל-20% בגלל כניסת משפחות צעירות ליישוב ואילו שיעור הלא מועסקים יישאר באותו סדר גודל. מכאן ששיעור המועסקים יישאר זה ויעמוד על 75%.

ג. **מיוממים** - כ-67% מהמועסקים מיוממים כל יום כשהנכונות ליומם של של-20% מהם הוא רחוק אל חיפה ומרכז הארץ. מתוך 33% שאינם מיוממים כ-20% מועסקים בצרכים של הקהילה ואחזקת הענפים הכלכליים. מכאן שניתן להניח מספר הנחות מרכזיות: הנכונות ליומם רחוק תמשיך להיות חלק מהאפיונים גם של כוח האדם העתידי – ומעיד על סוג האוכלוסייה שתראה להגיע למורן גם בעתיד. המערך הקהילתי שיידרש אומנם לתת פתרונות ליותר תושבים יגדל נומינלית באופן מינורי וישאף לכ-15% מכלל המועסקים. רצונות אלה שעובדים לצד העובדה שחלק מהגמלאים ישאפו לפתח עסק או להיות מועסקים בתוך היישוב על מנת להקטין את שיעורי היוממות ומתוך ניצול יתרונות יחסיים של היישוב. על כן, הנחת היסוד היא שיעור הלא מיוממים ביישוב – אלה שמועסקים ביישוב - יעלה לכ-50%.

ד. **סוגי תעסוקה** - כלל המועסקים ביישוב – יוממים ולא יוממים – חולקו ל-3 קטגוריות: עובדים בענף החקלאות, עובדי תעשייה וכל השאר שסווגו לעובדי ענפי תעסוקה אחרות הכוללים בתוכם: שירותים, תיירות, כוחות הביטחון ועוד. על פי סיווג זה יוצא ש-7% מהעובדים עובדים בענף התעשייה (כ-11% ברמה הארצית), 17% עובדים בחקלאות (כ-2% ברמה הארצית) וכל השאר – כ-77% עובדים בשאר ענפי התעסוקה. הנחות הפרוגרמה בתחומי התעסוקה השונים הם שמספרם של עובדי החקלאות לא ישתנה בעתיד ולכן שיעורם ירד לכ-3%. שיעור עובדי התעשייה שכיום נמוך במורן ועומד על כ-7% יעלה לכ-13% על מנת לבטא את רצון היישוב לקלוט אליו נקלטים ממקצועות התעשייה וההי-טק. על כן כלל שטחי התעסוקה האחרים יהיו סביב כ-84%.

מצבת כלל המועסקים במורן ב-2018 לפי ענף תעסוקה ראשי

ענף תעסוקה	עובדים במורן	עובדים מחוץ	סה"כ	שיעור	שאיפה
חקלאות	0		20	17%	3%
תעשייה	2	6	8	7%	13%
תעסוקה	34	58	92	77%	84%
סה"כ	56	64	120	100%	100%

פרוגרמה לשטחים כלכליים

שטחי תעשייה ותעסוקה

החישוב הפרוגרמתי המתואר להלן מכוון לעליית האוכלוסייה מ-420 נפש ל-1,420 בשנת 2040. כוח העבודה יישאר כ-50% מכלל האוכלוסייה ביחד עם שיעור מועסקים דומה יישאר 75% מכוח העבודה דברים שיבטאו פרישה לגמלאות של חלק מהאנשים מול קיזוזם בעובדים חדשים. ע"פ חישוב זה מספר העובדים מקרב הגרים ביישוב יעלה מכ-160 ל-525 עובדים.

שיעור היוממות שירד מ-67% לכ-50% יבטא רצון לתת תעסוקה בתוך היישוב למטרות הורדת הנסועה הנובעת מיוממות; לצרכי הגדלת הכנסות ליישוב, הגדלת הנוכחות של אנשים ביישוב ולהגדלת מערך השירותים האישיים והאחרים לתושבי היישוב. מספר העובדים במורן יעלה על כן בשנת היעד מ-51 לכ-263 עובדים. 13% מהם ייעודו לתעשייה שתדרוש שטח של כ-12 דונם ו-84% ייעודו לתעסוקות אחרות שידרשו כ-13 דונם.

חישוב פרוגרמתי של שטחי תעשייה ותעסוקה

תחום	הגורם	המדד	2018	2040
גודל אוכלוסייה	מספר נפשות	350*4	420	1,400
כוח עבודה	שיעור משתתפים כוח העבודה	%גילאי 30-69	50%	50%
	מספר משתתפים בכוח העבודה		210	700
מועסקים	שיעור מועסקים	עובדים בפועל	75%	75%
	מספר מועסקים		158	525
יוממות	שיעור מיוממים	עובדים מחוץ	67%	50%
	עובדים בתוך מורן		51	263
שטחי תעשייה	שיעור עובדי תעשייה		15%	13%
	עובדי תעשייה		8	34
	מ"ר לנפש בתעשייה	70 מ"ר לנפש		70
	שטח בינוי נדרש תעשייה			2,389
	שיעור שטחי הבנייה			80%
	שטח קרקע נדרש			11,944
שטחי תעסוקה	שיעור עובדי תעסוקה		77%	84%
	עובדי תעסוקה בתכנית			221
	מ"ר לנפש בתעשייה	45 מ"ר לנפש		45
	שטח בינוי נדרש תעשייה			9,923
	מימוש מלמטה			25%
	שטח קרקע נדרש			13,230

שטחי מסחר ולמבני משק

שטח למבני משק – היות וצרכי היישוב בתחום החקלאות לא ישתנו ומספר העובדים יישאר דומה אין צורך בהגדלת השטחים הקיימים כיום.

שטחי מסחר – כיום יש ביישוב כ-500 מ"ר לצרכים מקומיים הכוללים: את הכלבו החדש (107 מ"ר), את הכלבו הישן (56 מ"ר), את המבשלה (163 מ"ר), ומסעדה (162 מ"ר). ע"פ הקצאה של 1 מ"ר לנפש יידרשו בשנת היעד כ-1,400 מ"ר מסחר שדורשים שטח של כ-2.2 דונם.

סיכום

הפרוגרמה להלן מתכווננת ל-350 יח"ד שנקבע כיעד של תמ"א 35 עבור מורן. על מנת לבחון גם מצבי קיצון נלקחו פרמטרים גבוהים כמו גודל משק בית של 4 נפשות למשק בית שנותן 1,400 נפש ושנתון סטטיסטי של 2%. שני פרמטרים אלה מביעים מצבים אפשריים של חיים ביחד של מספר משקי בית ביחידת דיור ואכלוס של יחידות קטנות והמשך קליטת משפחות כשוכרים תהליך שילך ויגדל עם פינוי של דירות ליורשים.

מבחינת מבני ציבור – נמצא שליישוב יש מספיק רזרבות קרקע לצרכים עתידיים ומערך השימושים הקיימים מספק וידרוש אולי המשך שדרוג והרחבה ע"פ צרכים חדשים שיתעוררו אולי בעתיד.

מבחינת שצ"פ – ביישוב יש הרבה מעל ומעבר לצרכים שלו כבר ואין צורך בתוספת.

שטחי תעסוקה ותעשייה – יש צורך בהגדלה משמעותית על מנת לתת ביטוי הן לאוכלוסייה המקומית שגודלת וכדי להקטין את היוממות מהיישוב.

שטחי מסחר – יש צורך בהגדלה מינורית לצרכים פנימיים בלבד של תושבי היישוב.

שטחים למבני משק – היות ולא צפויה הגדלה של צרכי החקלאות של היישוב ומול אפשרויות של התייעלות כמות השטחים כיום מספק בהחלט.

